

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 288 (3420) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Letették a fegyvert a németek előtt Lerosz sziget brit és Badoglio-párti olasz védői

A keleti arcvonalon jelentősen javult a helyzet a németek szempontjából — Giraud tábornok visszavonta lemondását

Berlinből jelentik: (MTI) Mint az Interinf értesül, Lerosz szigetének brit- és Badoglio-párti olaszokból álló védői letették a fegyvert a németek előtt.

Berlinből jelentik: (MTI) Lerosz szigetének megszállásával kapcsolatban az Interinf kiegészítően arról értesül, hogy három ezer angol katonai és ötezer Badoglio párti olasz tette le a fegyvert a németek kezébe. Nagymennyiségű hadianyagon kívül 130 ágyút is zsákmányoltak.

Zürichből jelentik: (MTI) Algirból jelentik: Giraud tábornok, mint most ismertté vált, kedden este visszavonta lemondását. A visszavonásnak az az oka, hogy a felszabadító francia bizottság számos feltételét elfogadta.

Kairóból jelentik: (B. T.) Hivatalos helyről származó értesülés szerint a libanoni helyzet ismét teljesen rendesé vált. Hétfő óta nem volt rendzavarás. Az üzleteket kinyitották. Catroux tábornok Kairóból jövet repülőgépen Beirutba érkezett és beavatottak úgy tudják, hogy első megbeszélései kielégítőek.

Nem sikerült további előhaladást elérniök a szovjet csapatoknak Zsitomirnál

Berlin. (Bud. Tud.): Berlinben megállapítják, hogy a keleti harcra a helyzet a német csapatok szempontjából jelentősen javult a legutóbbi 24 órában. Ennek ellenére tartózkodnak a jóslásoktól. Senki sem tudja, mit hoznak az elkövetkezendő napok, pillanatnyilag azonban érezhető az enyhülés. A szovjet csapatoknak Zsitomirnál nem sikerült további előretartást elérniük. A szovjet támadás a Dnyeper kanyarulatában, valamint Orsa ellen eddig még nem lendült bele. Ezzel szemben a németek számos ellentámadást hajtottak végre, jelentős helyi sikerekkel. Katonai körök kiemelik, hogy a német hadvezetésnek nincs szándékában a csataterén a kezdeményezést átadni az ellenségnek. A német csapatok harci szelle-

me az elmúlt négy hónap erős erőszítései ellenére töretlen maradt.

Tokió. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelenti: Mint a császári főhadiszállás közli, japán tengerészeti repülőgépek november 17-én megtámadták ellenséges tengeri erőket napközben a Bougenville szigettől délre eső tengerrészen. A támadás eredményei a következők: Egy nagy repülőgéphordozó azonnal elsüllyedt, két közepes nagyságú repülőgéphordozó, három cirkáló, továbbá egy nagy hadihajó, melynek osztályát nem sikerült megállapítani, szintén elsüllyedt. A japánok vesztesége öt repülőgép, amely eddig nem tért vissza. Ez a légi csata a bougenvillei ötödik légi csata néven marad emlékezetes.

"Harminc, vagy még több nézeteltérés van Európában"

Madrid. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelenti: Newyorki jelentés szerint az Egyesült Államok országgyűlése, a felsőház és képviselőház együttesen felszólította Hull külügyminisztert, hogy a csütörtöki teljes ülésen számoljon be a moszkvai határozatokról és egyezményekről.

Washington. (Bud. Tud.): A keddi sajtóértekezleten Hull külügyminiszter beszélt a szövetségesek két alapelvéről, még pedig arról, hogy a szövetségesek a háború alatt nem nyúlnak az európai határok ügyéhez, másodszor arról, hogy a moszkvai értekezlet Olaszországra vonatkozó határozata más tengelyhatalmak kezelésében például szolgálhat-e.

Az első kérdésre vonatkozóan Hull azt mondta, hogy Európában harminc,

vagy még több nézeteltérés van, melyeknek megoldása a szövetségesek számára a háború alatt lehetetlen. A kérdéses népek fokozatosan létesítenek saját kormányokat. Nem nyilatkozott a megoldás módjáról.

A második pontra azt felelte, hogy az Olaszországra vonatkozó moszkvai határozatot nem kell szükségszerűen alkalmazni valamennyi tengelyállamra. Bizonyos esetekben általános választást csak akkor lehet végezteni, ha megállapítják a szóbanforgó államok területét. Egy újságíró ama kérdésére, hogy vajon létrejött-e Moszkvában Finnországra vonatkozó meg egyezség, azt felelte, hogy az amerikai- finn kapcsolatokban nincsen változás.

Szofióból jelentik: (MTI) A Bolgár

TI jelenti: Az egész bolgár sajtó nyíltan kifejezi méltatlankodását a fővárost ért angol-szász légitámadás miatt. A méltatlankodás annál nagyobb, mivel Bulgária sohasem intézett semmiféle támadást az angolszászok ellen. Kiemelik, hogy semmiféle katonai szempont sem okolhatja a támadást, amely védtelen polgáremberek, köztük ártatlan gyermekeket és asszonyokat követelt áldozatul. A lakóházak pusztulása következtében sokan hajléktalanokká váltak. A támadás célja csak a polgári lakosság lelkierejének megrendítése lehetett. Az angolszászoknak ez a szándéka azonban nem sikerülhet, mert a bolgárok nyugodt lélekkel viselték a megpróbáltatást. Jól tudják, mi lenne a következménye

lelki erejük megrendülésének.

Zágrábból jelentik: (MTI) A Hrvatski Narod vezércikkben foglalkozik a dalmáciai városokat ért angol-amerikai légitámadással. A lap szerint az angol-amerikai gépek az utóbbi napok során többször támadták Spalato, Metkovic és Zára dalmáciai városokat, amelyekben semmiféle katonai célpont nincsen. A légitámadások során kizárólag polgári személyek haltak és esésültek meg, közöttük leginkább asszonyok és gyermekek. Zarában egy óvóhelyet találtak el. Itt különösen sok áldozat volt. Spalatoiban gépfegyverrel lötték a lakosságot. Egyes támadó gépeknek néger személyzetük volt, amit a lap nem tud összegezni az egyesült hatalmak által hirdett, ugynevezett felszabadítás gondolatával.

FARUK KIRALY ÁLLAPOTA KIELÉGÍTŐ

Ankarából jelentik: (MTI) Az angol híriroda kairói jelentése szerint Faruk király egészségi állapota kielégítő, de a király továbbra is a brit katonai kórházban marad. Maga vezette kocsját, amikor összeütközött egy katonai tehergépkocsival.

Badoglio maga veszi át a külügyi tárcát új kormányában

Ankara. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelenti: A köztársasági néppárt képviselőtagjai kedden délután összegyűltek zárt ülésre, hogy meghallgassák a külügyminiszter nyilatkozatát. Egy óras megszakítás után este kilenc óráig folytatták az ülést, amely délután három órakor kezdődött.

Róma. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelenti: A köztársasági fasista párt kedden Veronában tartott első értekezletének határozatát a lakosság egész Olaszországban nagy lelkesedéssel fogadta. Mindenhol csoportok alakultak, melyek megbeszéltek a kiadott nyilatkozatot. Különösen az a kijelentés ta-

lált élénk tetszésre, hogy Olaszország ismét harcoló nemzet lett, mert ki akarja vívni teljes egyenjogúságát.

Lisszabon. (MTI.): A brit hírszolgálat jelentése szerint az új Badoglio-kormányban a külügyi tárcát maga Badoglio veszi át. Hadi-tengerészeti miniszter Coutron, hadseregminiszter pedig Bandalli lett.

Lisszabon. (MTI.): Mint a brit hírszolgálat a szövetségesek északafrikai főhadiszállásáról jelenti, a francia kommunista párt a nemzeti bizottság felszólításának eleget téve, képviseltetni fogja magát a bizottságban.

A vallás- és közoktatásügyi tárca kötségvetését tárgyalja a képviselőház

Budapest. (MTI.): A ház szerdán a vallás- és közoktatásügyi minisztérium költségvetését tárgyalta. Ezenkívül interpellációs nap is van. Egyelőre 19 kérdést jegyeztek be, úgyhogy a nyolcórás ülés végétével kerül sor elmondásukra.

A tárca költségvetését Tömböly Dénes előadó ismertette. Örömmel állapította meg, hogy új állások létesítésére került sor a polgári, közép-, kereskedelmi- és iparosiskolákban. Megállapítása szerint a magyar vidék legjellegzetesebb iskolájából, a polgári iskolá-

ból még mindig elég kevés van. A főiskolákról megjegyezte, hogy az erősen érezhető mérnökhányon csak úgy lehetne segíteni, ha a magyar vidékeken is felállítanak műegyetemeket, ahol főként a vidéki ifjúság iratkozhatna be.

Az első vezérszónok Mester Miklós (imrédista) volt. Kérte a tanácsoság szociális helyzetének javítását és azt, hogy a tanítók megválasztásakor a kiválasztódás elve érvényesüljön. Indítványozta, hogy a kolozsvári egyetemen állítsanak fel tanszéket a honfoglalás kori régészeti oktatására.

Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter az ország helypolitikai helyzetéről beszélt a Házban

Maróthy Károly a legerélyesebb intézkedéseket kérte a marxista front szervezkedésének megakadályozására. A költségvetést nem fogadja el. Albrecht Dezső erdélyi képviselő főként a törvényhatóságokban ajánlatos változásokról és módosításokról szövegezt. Behatóan vizsgálta a közigazgatást nemzetiségi szempontból. Az ONCSA működési körének kibővítését javasolta. A javaslatot elfogadja. Malasits Géza (szoc. dem.), Nyilas Ferenc (M.F.P.), Donáth György után Mátéffy Viktor a Néppárt megalakításának ötven éves évfordulójáról emlékezett meg. A költségvetést elfogadja. Bakó László (imrédista) politikai vitába bocsátkozott és kifogásolta a kormány politikáját egyes ellenzéki pártokkal szemben. A költségvetést nem fogadja el. Rosta Lajos beszédében főként a magyar filmgyártás helyzetével foglalkozott. A mi filmgyártásunk erkölcsi és szellemi völgybe került. A mai filmek nem a művészet céljait szolgálják. A költségvetést elfogadja. Törs Tibor alelnök Meskó Zoltán felszólalása után a vitát bezárta és bejelentette, hogy a belügyminiszter kíván szólni.

Vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter általános figyelem közepette esemelkedett szövegezt és a tárcája körébe tartozó, ügyszólván minden idősebb kérdésre kiterjedő beszédének elején azt hangoztatta, hogy tárcájának költségvetése semmi újat nem tartalmaz. Még kellett elégednie azzal, hogy az eddigi program és célkitűzések életbentartása és megvalósítása biztosítottak. Köszönetet mondott a pénzügyminiszternek, hogy a mai rendkívüli nehéz viszonyok és pénzügyi helyzet mellett lehetővé tette, hogy azok a költségvetési tételek, amelyek a nemzet életébe vágó pontoknak tekinthetők biztosíthatóak. Az ONCSA dotációja az idén újból lényegesen nagyobb. Ez mutatja meg a legjobban, hogyan értelmesebb a kormány a kismember segítésének szükségességét. Bejelentette a miniszter, hogy a belügyi tárca programját képező kérdésekkel csupán annyiban kíván foglalkozni, amennyiben azok a tárgyalás során felmerültek.

Javulás a közigazgatás terén

Ami a tisztviselők kérdését illeti, feljesen osztja azoknak a nézetét, akik azt mondják, hogy a közigazgatási tisztviselők, kezdve a községi jegyzőtől, oly mértékben túl van terhelve, hogy már szinte nem lehet tőlük kötelességeik pontos betartását megkövetelni.

A közigazgatási tisztviselők oly mértékben vannak túlterhelve, hogy valóban csak a legfontosabb ügyek elintézésére szorítkozhatnak.

Ezután hangoztatta, hogy a köztisztviselői túlterheltségen sajnos, nagyon nehéz segíteni, mert nem lehet megfelelő utánpótlást találni. Ott, ahol ennek lehetősége megvan, igyekszik a helyzetet javítani és a megfelelő létszámemeléssel a tisztviselők munkáját könnyíteni.

A belügyminiszter a továbbiakban a közigazgatás működéséről szövegezt. Hangoztatta, hogy bár a köztisztviselők túl vannak terhelve, közigazga-

tási szerveink nagyban és egészben megfeszített erővel és tiszteletreméltó eredménnyel végzik munkájukat.

Külön kérdést jelent a visszatért területek közigazgatása.

Ezen a téren is határozott a javulás.

Ezután a közegészségügyi kérdésekkel foglalkozott. Az ország megelégedve tekinthet azokra az eredményekre, amelyeket az évek folyamán a közegészségügyi szolgálat és igazgatás terén sikerült elérni, bár ezek még mindig elmaradnak a kitűzött célok mögött. Ennek oka egyrészt a pénzügyi, másrészt az orvosi hiány. A népbetegségek elleni küzdelem érdekében hozták az 1940 évi törvényeket, melynek végrehajtása folyamatban van, de ezenfelül is mindent elkövet a miniszter a népbetegségek leküzdésére. Mindehhez azonban pénz

kell és idő. Az alkoholizmus fokozódása különösen a területviisszatulások óta tapasztalható, amin segíteni kell. Az OTI-nál nem azért vannak hibák, mert az OTI-nak önkormányzata van. Az OTI ingatlanvásárlásait a legszigorúbban fogja ellenőrizni. Nem oka az OTI hibáinak az sem, hogy abban szociáldemokraták is helyet foglalnak.

Ezután részletesen foglalkozott a miniszter az ONCSÁval, amely két esztendő óta szolgálja a törvény által kitűzött célokat. Nagyban és egészben azt mondhatja, hogy az intézmény működéséhez fűzött remények bevaltak, mégis az ONCSA még mindig az első kísérletezés és próbálkozás stádiumában van, még mindig javítani kell rajta és még mindig többet kell produkálnia.

Húsz év óta nem változott politikai meggyőződése

A belügyminiszter ezután a karhatalmi alakulatok problémáit tette szóvá. A háborús idők — mondotta — megkövetelik tőle, mint az ország életére felelős minisztertől, hogy nagyobb figyelmet és gondot fordítson az ország közbiztonságára. Ennek érdekében megtörtént elsősorban a rendőrség és csendőrség megfelelő létszámemelése. Nagy örömmel látja mindazokat a szervezeteiket a biztonsági szolgálatban, amelyek már bizonyosságot tettek nemzetbiztonságuk mellett. Jaross Andor és Maróthy Károly felszólalására utalva, a belügyminiszter szövegezte, hogy

azzal vádolják, hogy a maga kötelességét politikai elfogultsággal látja el és hogy bizonyos baloldali irányzatok kedvezményben részesítik a jobboldaliakkal szemben. Ezzel a váddal az ország nyilvánossága előtt kíván szembenézni. Természetes dolog, hogy neki van politikai meggyőződése, ezt sohasem tagadta, mindig megvallotta és ez húsz esztendő óta nem változott.

Sok példát látott arra, hogyan kell

Kapott-e előnyöket a Szociáldemokrata Párt?

Másik törekvése, hogy korlátozzon minden pártot abban, hogy a közérdeknek ártasson, a közrendet és a nyugalmat a maga agitációjával veszélyeztethesse. Ha bárkinek sérelme volna etekintetben álljon elő konkrét esetekkel.

Azt is szemére vetik, hogy a szociáldemokrata pártnak és a független kisgazdapártnak bizonyos előnyöket adott. Kijelenti, hogy ez nem áll.

Egyáltalában nem adott nekik semmiféle előnyt, sőt amikor látta, hogy szervezkedésük kezd olyan tüneteket mutatni, amelyek a közrendre veszélyesek, a legszigorúbb utasítást adta ki, hogy minden ilyen tünetet megakadályozzanak.

1500 beszivárgó zsidó

A belügyminiszter ezután az ellen a szemrehányás ellen tiltakozott mintha ő bizonyos rendszer érdekében fejtené ki működését. Ha rendszernek nevezik a magyar alkotmányt, a magyar állam rendjét és nyugalmat, akkor e rendszer érdekében dolgozik. De ha valamilyen szervezetet,

politikai meggyőződés mellett is kártartani és mindenkit biztosíthat arról, hogy meggyőződését sohasem fogja megváltoztatni.

Politikai meggyőződését sohasem viszi bele hivatali kötelességét teljesítésébe, mert az a meggyőződése, hogy amikor az ország rendjét akarja biztosítani, nem szabad politikailag elfogultnak lennie és mindenesetre a pártpolitikai tekinteteken felül kell emelkednie.

Ezeket azért tartotta szükségesnek megmondani, hogy megmagyarázza magatartását a politikai szervezkedések és a gyűlékezési jog tekintetében. Az egyforma mértékét mindig és mindenkivel szemben betartotta, de a hosszú tapasztalat alapján megállapította, hogy mindig erősebb mértéket kellett alkalmaznia azokkal a pártokkal szemben, amelyeknek csillaga felfelé ment és gyengébb mértéket alkalmazott azokkal szemben, amelyeknek csillaga hanyatlóban volt. Nem törekszik másra, minthogy egyforma mértékkel mérjen, mert csak így tud igazságot tenni.

bármilyen politikai rendszert értenek alatta, akkor hangsúlyozza, hogy nem rendszernek dolgozik.

A belügyminiszter ezután Maróthy Károly képviselőnek arra a kijelentésére válaszolt, hogy a képviselő szerint 15.000-nél több zsidó szivárgott be Horvátországból és Szlovákiából. A belügyminiszter ezzel kapcsolatban hangoztatta, hogy külföldi zsidók beszivárgásáról tényleg lehet beszélni, de természetes az is, hogy a kérdés megoldására a legszigorúbb intézkedéseket tette folyamatban.

Ezek az intézkedések abban állnak, hogy a beszivárgott zsidókat azonnal vissza kell küldeni. Ha az ország területén belül kerülnek kézzre beszivárgott zsidók, akkor internálótáborba kerülnek. Ebben a számban nincsenek benne a 14 éven aluli gyermekek és a 70 évnél idősebb öregek, továbbá a nők sem. Az országban levő beszivárgott zsidók száma 3.100 körül van. Lehet, hogy bujkáló zsidók is vannak, de ezeket állandóan razziázzák.

A miniszter a továbbiakban a pa-

Mozik műsora:

APOLÓ: Sziámi macska.
BELVAROSI: Gül Baba.
CASINO: A tőkéletes férfi.
KORONA: Föltékonyság.

rasztszövetségről beszélt. Nyugodt lelkiismerettel állíthatja, hogy a magyar állam támogatja a parasztszövetség működését és az mindig jó volt és biztosította a házat, hogyha a parasztszövetség vagy annak valamelyik helyi szervezete politikába kezdene, vagy pártpolitikai munkát fejtené ki, az azonnal feloszlatná.

A belügyminiszter beszédét többször szakította félbe helyeslés és taps, majd a ház a belügyi tárca költségvetését általánosságban elfogadta és az egyes címek felolvasása után részleteiben is magáévá tette.

Vitéz Törs Tibor alelnök ezután napirendi javaslatot tett, amely a ház legközelebbi ülését szerdán délelőtt 10 órára tűzi ki, napirendjén az 1944 évi költségvetés egyes tárcáinak folytatolagos tárgyalásával.

Megalakult a Keresztény Néppárt

Ötven esztendővel ezelőtti alakult meg az akkori ügyvezetett egyházpolitikai törvények ellenhatásaképpen a Néppárt. Most a Néppárt alakulásának ötvenedik évfordulóján a keresztény párt nagy válaestmánya Budapesten a központi pártelhelyiségben ülést tartott és ezen kimondta a Keresztény Néppárt megalakulását. A párt felsőházi és képviselőházi tagjain kívül az ülésen nagy számban jelentek meg Budapestről és a vidékről a párt vezető tagjai. Az ünnepi beszédet gróf Zichy János elnök mondta.

Ezután a keresztény értelmiség nevében vitéz Szilvássy József, a kisgazdák részéről Molnár Ágoston, a mezőgazdasági munkások nevében Kovács György, a mezőgazdasági cseledek részéről Hukkel József, a kisiparosok szövegezték Grubits Frigyes, a dolgozó nők részéről Hármornik Gyuláné, a visszatért Felső-Magyarország régi keresztény politikai közül Hoitzl Kálmán, az ipari munkások képviselőiténél Pákozdy Tivadar és végül a családanyák sorából Kuboff Gyuláné jelentették be a csatlakozást. A gyűlés tanulságait Közi-Horváth József országgyűlési képviselő foglalta össze.

Hírek szerint az egyesült keresztény párt törvényhozói kívül a Néppárt több képviselő és felsőházi tag csatlakozik. Öt képviselő belépésére számíthatnak. Ezek a képviselők: Klein Antal és Váci József, akik azelőtt a független kisgazdapárt tagjai voltak, továbbá Korláth Endre felvidéki képviselő, Koródy Tibor és Meskó Zoltán volt nyilas képviselők. Ezenkívül csatlakozik a pártba a felsőház több tagja is.

A keddi napi politikai eseményekhez tartozik még, hogy a kormány tagjai délután öt órakor Kállay Miklós miniszterelnök elnöklése alatt minisztertanácsra ültek össze.

Rendkívüli ülés volt a Vatikánban.

Rómából jelentik: (MTI) A Vatikánban Montini helyettes államtitkár elnöklésével rendkívüli ülés volt a külügyek és a keleti ügyek kongregációjába tartozó biborosokkal. A tanácskozások céljáról és eredményéről nem adtak közleményt.

Sikertelen maradt a bolsevisták 25 hadosztállal végrehajtott áttörési kísérlete a Szmolenszk-Orsa gépkocsiút két oldalán

A nyelveji ívben lényegesen megjavították vonalaikat a németek. — Nagybárá német kézre kerültek már az adriai partok előtti szigetek

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a keleti arcvonalról. A Szmolenszk-Orsa gépkocsiút mindkét oldalán folytatta a szovjet támadását, mégpedig nem kevesebb, mint 25 lövész és páncélos hadosztállal, anélkül, hogy sikerült volna az áttörés, amelyre törekedtek. A több hullámban előrevetett bolsevista osztagok legnagyobb részét már a német főharcállások előtt szétverte a kiválóan irányított és különösen hatásos tüzérségi tűz. Két betörést ellenlökéssel tisztáztak. A szovjet újabb 73 páncélost veszített, véres veszteségei pedig felülmúlták még azokat a szokatlanul nagy kieséseket is, melyeket a támadás első napján kellett elszenvednie. A bolsevisták másik támadó vállalkozása Demidovtól délnyugatra és a Szmolenszk—Vitebszk országúton északra volt, ahol a bolsevisták támadásukat minden visszaverésük után újratekítették, támadásuk azonban végül is összeomlott a késő esti órákban a német gránátosok szívós ellenállásán a Nyelveji ívben a szovjet áttörési kísérletek meghiúsultak a németek rendkívül mozgékony és ügyes védekezésén. Határozott ellenlökésekkel és összpontosított erővel a német csapatok vissza tudták szerezni fontos tereprészeket és ezzel lényegesen megjavították vonalaikat.

Délolaszországban csak csekély méretű harcitévékenység volt

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Míg a délolaszországi arcvonalon csak csekély méretű harci tevékenységre került sor, amelynek során az amerikaiaknak egy magaslati állás

Milliók használják állandóan megelőzésként a Darmolt azért, mert megbízhatóan és teljesen fájdalom nélkül hajt legrégibb és legelterjedtebb csokoládés hashajtó a:

DARMOL

ellen intézett támadását visszaverték, a német tisztogató akció az Adriai-tenger keleti partján továbbra is kedvezően halad. A partok előtt levő szigetek már nagybárá német kézre kerültek. A nagyobb szigetek egy-nemelyikén jelentékeny mennyiségű fegyvert, lőszert és más egyebet zsákmányoltak. A szárazföldön is már minden fontos hely szilárdan német

kézben van, úgyhogy a kommunista bandák Albániában és Horvátországban nem kaphatnak a tenger felől utánpótlást.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Tegnap vadászpilóták kísérletében támadott meg német repülőtereket egy brit bombázóraj, amely jelentékeny veszteségeket szenvedett. A bombázók legnagyobb része bombáit célzás nélkül dobta le, úgyhogy a bombák kárt nem okoztak. Az ellenséges vadászgépek közül 16 gépet lelőttek.

Háborús bűnösöknek bélyegzi a fineket a „Vörös Csillag”

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Az Exchange Telegraphe jelenti Moszkvából: Az Izvesztija a Szovjet és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok újrafelvételének 10-ik évfordulóján vezércikkben arra emlékeztet, hogy a szövetségesek legsürgősebb teendői most katonai téren vannak. A szövetségesek egész katonai erejét összehasonva az ellenség ellen kell felhasználni.

Washington. (Bud. Tud.) Army and Navy című lap azt írja, hogy nagy események állnak közvetlenül küszöbön.

Szófia. (MTI.) Szófia vasárnap bombázása nagy feltűnést keltett, de nyugtalanság vagy vakrémület sehol sem tapasztalható. A bombázás alatt a lakosság megőrizte teljes nyugalalmát. A minisztertanács határozata értelmében a légitámadás áldozatainak hozzátartozói hadirokkant nyugdíjat kapnak. Az áldozatokat az állam halottaiként állami költséggel temetik el. A sérülteket ingyenes gyógykezelésben részesítik. A károkat helyrehozzák.

Stockholm. (MTI.) A Vörös Csillag című szovjet lap éles támadást intézett a finn politikások ellen és háborús bűnösöknek nevezte őket. A cikket közzölte a Ny Dag című kommunista svéd lap. Az Aftonbladet tiltakozik az ellen, hogy a svéd nyilvánosság előtt teret adjanak finnellenes orosz támadásoknak és hangsúlyozza, hogy ha háborús bűnösökként akarják beállítani az olyan férfiakat, akik 1939 óta védelmezték hazájukat az orosz támadás ellen, akkor éppen az ellenkezőjét érik el annak, amit elérni szerettek volna.

Strájkbaléptek a palesztinai arabok a libanoni események miatti tiltakozásul

Suf vidékének drúz lakossága fellázadt a de gaulleista hatóságok ellen

Marszyna. (MTI.) A Német TI jelenti: A jeruzsálemi rádió jelentése szerint a palesztinai arabok, hétfőn a libanoni események elleni tiltakozásuknak kifejezést adva sztrájkba léptek. Utcai tüntetésekre is sor került.

Liszabon. (MTI.) Algiréből szerzett értesülés szerint az Egyesült Államok a francia nemzeti felszabadító bizottságnál élesen tiltakozott a libanoni esemény miatt.

Liszabonból jelentik: (MTI) Algiri

Giraud-t váratlanul az angol-amerikai főhadiszállásra hívták

Párizs. (MTI.) A Német TI jelenti: A Paris Soir algiri értesülése szerint Giraud-t váratlanul az angol-amerikai főhadiszállásra hívták. Tájékozott köröknek az a véleménye, hogy ez az intézkedés a libanoni eseményekkel függ össze és kiemelik, hogy egészen sajtóságos, hogy az angolszások a leköszönt Giraudhoz, nem pedig De Gaullehoz fordulnak.

Liszabonból jelentik: (MTI) Mint a brit híriroda algiri különtudósítója je-

jöl értesült angol körökben megállapítják, hogy semmi jele sincs annak, hogy Libanonban helyreállt volna a nyugalom. Azokat a francia oldalról tett nyilatkozatokat, amelyek szerint a rendet helyreállították volna, nem erősítették meg. Még mindig érkeznek jelentések zavargásokról.

Istanbul. (MTI.) A Német TI jelenti: Suf vidékének drúz lakossága fellázadt a libanoni degaulleista hatóságok ellen.

lent, a francia nemzeti bizottság kebelében újabb nehézséget idézett elő annak lehetősége, hogy Giraud tábornok főparancsnoki tisztiségéről is lemond. Hír szerint már eddig többször felajánlotta lemondását, de sikerült visszavonásra bírni. A bizottság keddi ülésén részletesen megbeszéltek Giraud helyzetét, aki az ülésen erőlyesen tiltakozott 15 tisztnek, köztük több tábornoknak, állítólagos fasiztia és vichybarát érzelműkre való hivatko-

Washington. (Bud. Tud.) A szovjet küldöttség megérkezett az újjáépítési értekezletre. Valószínűleg táplálékot fog követelni százmillió ember számára, tehát ugyanannyi számára, mint amennyi a többi megszállott európai ország egész lakossága. A szovjetnek élelmiszerre, szénre, olajra, vetőmagra, vegyszerre és orvosságra van sürgős szüksége.

Papen megérkezett Németországba

Berlin. (MTI.) Papen ankarai német nagykövét megérkezett Németországba.

Stockholm. (MTI.) A News Chronicle ankarai levelezője írja, hogy a törökök bíráló szemmel nézik a szövetségeseknek a Földközi-tengeren folytatott harci cselekményeit. Ugyalászik azon a nézetet vannak, hogy a szövetségesek katonai vállalkozásai ismételtelen kudarcba fulladtak. Valószínű, hogy a törökök nem fognak a szövetségesekkel cselekvőven együttműködni, sem támaszpontokat nem bocsátanak rendelkezésükre, sem pedig a Dardanellákon való átkelést nem engedik meg, még kevésbé üzennek hadat Németországnak vagy Bulgáriának.

zással történt eltávolítása ellen. Illetékes helyről származó közlés szerint a francia nemzeti bizottság nem kívánja, hogy Giraud lemondjon főparancsnoki tisztjéről is. A bizottság emellett a szövetségesek is osztják.

Amszterdam. (MTI.) A Német TI jelenti: Az angol hírszolgálat megerősíti, hogy Duff Coopert személték ki a De Gaulle bizottság mellett létesítendő brit követi állásra.

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Bose, a szabad India ideiglenes kormányának vezetője rádióbeszédében fordult Európában élő nemtársaihoz. Többek között ezeket mondta:

— Indiában a helyzet megérett a forradalomra. Most már csak a végzet harcot kell megindítanunk. Be kell vonulnunk Indiába és ki kell küzdenünk India számára a szabadságot. Megkezdődik a Delhi felé való vonulás. Tudom, hogy a háboru hosszú lesz és súlyos és hogy sok áldozattal járni, de meg vagyok győződve, hogy miénk lesz a végső győzelem. Ez olyan bizonyos, mint ahogy reggel a nap felkel.

Tiszta ... BEIER ... kereskedés, Deák Ferenc-u. 2.

Válasz a „Váradai képzőművészek társulata vagy kisdud érdekcsoport” című cikkre

Kedves Radványi Károly barátom!

„Magyar Lapok” folyó hó 9-iki számában fenti címmel egy cikked jelent meg, amely alaptalanul vádol egy jobb sorsra érdemes társulatot és alkalmat nyújt néhány váradai képzőművész szerepének kedvezőtlen megítélésére. Bár engem, mint szobrászt, előttem ismeretes okok, időközben más életpályára kényszerítettek, anynyi kapcsolatot még érzek a művészettel, hogy annak érdekében kitűzött komoly célokat kicsinyes hiúsági kérdések prédájává esni, megjegyzés nélkül ne hagyjak. Tájékoztatlanságodba kissé merész megállapításaid és azoknak hírlapi nyilvánítása arra kényszerítettek, hogy előttem egyet s más megvilágítsak és a múltból felidézett emlékeidet helyesbítsem. A jószándékkal cselekvő embereknek nem sokat számít ugyan egyesek vélekedése, de nem lehet közömbös egy nagy tömeg meggondolatlanul felébredt ellenszenvé, ami esetleg kényerükbe vághat.

Köz tudomásu, hogy városunkban évek, sőt évtizedek óta mindössze 5-6 olyan képzőművész él, akinek tehetségén kívül alapos művészi képzettsége is van. E művészek felerészre mint a múltban, jelenleg is különböző iskolákban rajztanárként működik és ilyen irányú elfoglaltságuk vagy más okok miatt, az utóbbi években komoly művészi tevékenységet nem fejt ki. Mi, a román megszállás idejében feltűnt fiatalabbak, a továbbképzés lehetőségének hiányában művészi képzettségünk fogyatékosságát bensőnkben mindig érezzük. Kevés azoknak a száma, akik a művészkepző iskolák hiányát magántanulmányaikkal némileg pótolták vagy a jelenben is pótolni igyekeznek és így értékes eredményeket értek vagy érnek el.

Előbbiek közül ma már mindössze hárman vannak, akik kizárólag művészetüknek és művészetükből élnek és kiállításait évente megrendezik. Semmi rendellenes nem látok tehát abban, ha a nagyváradai képzőművészet képviselőire és a szolnoki kiállítás megszervezésére hivatottaknak elsősorban önmagukat érezték. Sőt abban sem látok semmi rendkívülit, ha egy művészeti központ fejlett izlésű közönsége előtt reprezentatív kiállítás keretében szereplő helybeli művészek képességeit éppen a cél érdekében latolgatni merték.

A szolnoki kiállítás megbeszélésén, amelyen kívánságukra én is résztvettem, az esetleges szereplők nevei szóba jöttek, anélkül, hogy ebben a kérdésben végleges álláspont alakult volna ki. Sőt voltak olyan kiszemelt művészek is, akik a tervről még semmit sem tudtak. A megbeszélés egyetlen határozott eredménye az volt, hogy szándékunkat dr. Soós István polgármester úr előtt feltártuk és felkértük arra, hogy azt Szolnok város polgármesterével közölje. Természetesen a válasz megérkezéig az egész ügy függőben maradt.

Igy tehát a kiállítás megrendezésének gondolatával, sajnos, nem az arra hivatott Képzőművészeti Társaság, amely a tagok széthúzása miatt évek óta működésképtelen, hanem valóban az a „kisdud érdekcsoport” foglalkozott, amelyben cikkedre utalsz.

Az első üzenetünk alkalmával, a meghívottakra való várakozás

ideje alatt a társaságunkban levő Jávor Béla szerkesztő úr beszélgetés közben felvetette a Képzőművészeti Társaság felállításának gondolatát, azzal, hogy a taglétszámot ki kellene bővíteni az időközben Nagyváradon letelepedett rajztanárokkal, akik között több kiváló közsímet festőművész is van. A Képzőművészeti Társaság ottlevő ezidőszerű elnöke erre tette azt a kijelentést, hogy ő első sorban a szabad művészekért harcol és nem azokért, akiknek biztos kényeret nyújtó más foglalkozásuk is van. E kijelentés helyesléseivel vagy helytelenítésével most ne foglalkozunk, de le kell szögeznünk azt, hogy ez a kijelentés nem a szolnoki kiállításra vonatkozott, amelynek megbeszélésén Jávor szerkesztő úr már részt sem vett.

Igaz, hogy a kiállítással összefüggően az a nézet alakult ki közöttünk, hogy azon csak olyan művészek szerepeljenek, akik a megszállás idejében Nagyváradon éltek és működtek, mert azt az eredményt szereltük volna Szolnok város közönségének bemutatni, amit magunkra hagyatva elérünk akkor, mikor a legközelebbi művészeti központoktól egyrészt egy országhatár, másrészt egy idegen légkör zárt el. Természetesen ez csak a jelenlevők nézete volt és ebben a kérdésben a kiállítás hivatalos képviselőinek lett volna döntési joga. Arról azonban szó sem esett, hogy a szolnoki kiállítás olyan művészek, akiknek más foglalkozásuk is van, nem szerepelhetnek.

Ami az ujonnan letelepedett rajztanár művészeket illeti, azokról egyébként mit sem tudtunk, mert Nagyváradon való jelenlétüknek sem nyilvános szereplésükkel tanujelét nem adták, sem ennek hiányában az itt élő művészekhez közeledést soha nem kerestek.

Az egyik helybeli lap említést tett a rendezendő kiállításról akkor, amikor az még egy kialakulatlan terv volt és határozott formában közölte résztvevők névsorát. Ezt amég folyamban levő ügyet valaki felkavarta nyilván azzal a szándékkal, hogy egyes művészek szerepének kedvezőtlen megvilágítása mellett művész voltának bizonygatására találjon lehetőséget.

Most túlmenően az eddig leírt ridég tényeken, tekintünk vissza a múltba és nézzünk szembe az igazsággal.

Az a Képzőművészeti Társaság, amelynek kiállításain Te is résztvettél, az első alkalommal szerephez jutatta mindazokat a fiatalokat, akiknek műveit a zsűri arra alkalmasnak találta. A bírálóbizottságban nemcsak azok a Te általad használt kifejezésekkel szólva „örög törzsek” voltak, akik a maguk 30-40 képét ott „kirakodták”, hanem tekintélyes nem „szakmabeli” de elismerten hozzáértő urak is, akiknek pártatlanságához szó sem férhetett. Hogy a bírálóbizottság a kiállító fiatalokkal szemben milyen jóindulatot tanúsított, azt előttem nem kell hangsúlyoznom. Mindössze az történt, hogy az egyik festő a kiállításról tüntetőleg visszavonult. Ő tudja, hogy miért, másik két fiatal pedig azért lépett vissza, mert beküldött társadalompolitikai tárgyú képeiket a zsűri nem találta elfogadhatónak annál is inkább, mert azoknak kiállítás

a Képzőművészeti Társaságot létében veszélyeztette volna. Nem emlékszem arra, amit cikkedben kiemelsz, hogy a kiszűrt fiatalok felháborodva az igazságtalanságon, éppen Téged kértek volna fel, hogy tégy valamit érdekükből. Lehet, hogy ez így volt, de az igazság az, hogy Te semmit sem tettél, mert ugyan mit is tehettél volna.

Én is csupán a „történelmi hűség kedvéért” említem meg, hogy a következő évben megrendezett „Fiatalok kiállítása” az előbbivel semmiféle összefüggésben nem volt. Azt azért rendeztük, mert a Képzőművészeti Társaság tárlata, amelyre felkészültünk, a vezető személyek ellentétei miatt abban az évben elmaradt és mi az elkészült anyaggal mindenáron szerepelni akartunk. A műveket itt senki sem zsűrizte, ennek ellenére a fentebb említett két fiatal képei itt sem kerültek nyilvánosság elé. A cikkedben említett siker pedig csak abban nyilvánult meg, hogy a kiállítás a fiatalabb újságíró barátaink előzetes kedvező hírverése folytán tele

volt látogatókkal, de vásárló kedvű műpártoló talán egy sem akad. Sőt szintén a „történelmi hűség kedvéért” megemlítem azt is, hogy még a kiállításán kiszorított képeket sem jelentkezett a boldog nyertő, pedig éppen a Te egyik linoleum metszeted volt.

Van egy megállapításod, mi helyesbítést kíván, szóról-szóra idézem:

„Szégyenletesnek tartom annak még csak hangoztatását is, hogy nevezett társulatnak megszállás kori magyar küzdelmei voltak”. Erre azt feleletem, hogy ilyet soha senki sem állított. Való az, hogy a Képzőművészeti Társaság, mint olyan magyar politikát már összetételénél fogva sem folytathatott, de az való, hogy annak egyes tagjai magyar becsületük megőrzése mellett a legkisebb megalkuvás nélkül igenis szívós küzdelmet folytattak létükért, amit Te megélhetésed biztos megalapozottsága mellett esetleg észre sem vettél.

Remélem kedves Barátom, hogy ezek után belátod tévedéseidet és remélem azt is, hogy a valóság őszinte feltárása és fiatalabbkori emlékeink felidézése nem lesz ok arra, hogy az ujonnan életrekelő Képzőművészeti Társaságban a megújulás örömétől megittasulva egymást fejbeverjük.

SZABÓ JÓZSEF

Molnár János prelátus kanonok tartott előadást az Immaculatak „Szülők Iskoláján”

Nagyvárad. Az Immaculata intézet az Iskolánkülső Népnevelési Bizottság keretében „Szülők Iskolája” címmel sorozatos előadást rendez. Az első előadást november 16-án tartották meg, az intézet székházában.

A „Szülők iskoláját” Herczegh Vincenca igazgató nővér nyitotta meg, mintegy háromszáz résztvevő jelenlétében. Többek között ezeket mondotta:

— Az a nagy bizonytalanság, hogy mi legyen a gyermek jövője, milyen pályát válasszunk gyermekeinknek, pattantotta ki lelkiünkől a „Szülők iskolája” gondolatát. Arra törekedtünk, hogy ne forduljon elő a jövőbe, min a múlt évben is, hogy a gyermekek pályáját illetően kapkodnak a szülők s nem tudnak határozni: iskola, varroda, gyorsírás, posta, vagy más egyéb legyen az előnyös pálya. Persze, elhamarkodva a választást, nem jól választanak és ezzel elvágják gyermekeik boldogulásának útját.

Ezután Molnár János prelátus kanonok tartotta meg magasszínű előadását „A pályaválasztás erkölcsi alapjai” címmel.

— Minden ember Isten dalosa. Dalával, egyéniségéből kisugárzó fényével szebbé teheti a világot — mondotta bevezetőjében a tiszteltreméltó főpap. — A pályaválasztás nem más, mint hivatáskövetés. Hivatása mindenkinek van. Isten nem terem cél nélkül senkit, semmit.

Továbbiakkban kifejtette a kanonok, hogy a hivatást kutatni kell s

mi több, készülni is kell rá. Tehát a kevésbé értelmes lényt, figyelve hajlamait, tulajdonságait, irányítani kell hivatása felé. Igen fontos körülmény a gyermek önismeretéhez segítése. Vigyázni kell, hogy ne menjen senki olyan pályára, ahol egyéniségének gyöngeségei elhatalmasodhatnak rajta. Nem választhat senki veszély nélküli tehetségét meghaladó pályát. Az ideges emberek nemcsak testi megerőltetés, de sokszor értelmi túlterhelés áldozatai. A költséző, nagyravágyó ne menjen iródaiba, a vérmes típusu ember kerülje a sikamlós pályát, a zsörtölődő pedig ne akarjon nevelő lenni.

— Sok ember harmóniáját zavarja meg a nem az Istenből neki rendelt pályán elhelyezkedő ember, — fejezte be beszédét az illusztris előadó.

Egy lelketűdítő, hatszólamu ének elhangzásával végződött be az első előadás.

Következő előadást, melyet 23-án, kedden délután 4 órakor kezdenek, Hosszú Imre kereskedelmi iskolai igazgató tartja.

14 millió frankot raboltak a brüsszeli postahivatalból. Brüsszélből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A brüsszeli postahivatalból hétfőn három felfegyverzett rabló koreken 14 millió frankot rabolt el. A rablók fegyverrel eakkkban tartották az ottlevő néhány tisztviselőt és eltűntek az ottlevő őrségi őszeggel.

Prima kivitelű arany és króm svájci órák

Nagy választékban valódi és hamis ékszer

ÁCS TIBOR

Alkalmi és ünnepi ajándéktárgyak

Széchenyi-tér 6

Ötös karácsonyi ajándékvásár!

Ékszer- és óra javítások

„A fegyvertelen országot, amilyen gyorsan csak lehet, küzdő országgá kell átalakítani“

A köztársasági fasiszta párt első nemzetgyűlése állást foglalt a háborúnak a végső győzelemig való folytatása mellett Németország és Japán oldalán

Milano. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A köztársasági fasiszta párt első nemzetgyűlése Pavolini párttitkár elnöklésével és a fasiszta párt valamennyi tartományvezetőjének részvételével a november 14-én rendezett gyűlésen kiáltványt és általános irányelvekben összefoglalt tervezetet fogadott el, amely alapja lesz a jövőben köztársasági alkotmánynak. A kiáltványban kimondják a párt állásfoglalását a háború folytatása mellett Németország és Japán oldalán a végső győzelemig, a véderő gyors újjáépítését, valamint az árulásokban vétkezők példás megbüntetését. A párt államépítő tervezeit három részre tagozódik: 1. Alkotmányos és belső ügyek. 2. Külpolitika. 3. Szociálpolitika.

Az első részben követelik a törvényező gyűlése egybehívását a királyság megerősítésére céljából és megállapítják a gyűlés összetételét. A törvényalkotó gyűlés feladata lesz a szociális köztársaság kikiáltása és az államfő kijelölése. Az új köztársaság alkotmánya a polgárnak, a katonának, a munkásnak és adófizetőnek megadja az ellenőrzés és bírálat jogát az igazgatás felett. A képviselők megválasztására új, vegyes választórendszert követelnek. A képviselőket részben kinevezik, részben megválasztják. A köztársaság vallása római katolikus. Más felekezetek jogait is tiszteltesz. A zsidók idegeneknek tekintendők. Háború idején a zsidó elengedhetetlen nemzet polgárának tekintendő.

A külpolitikai részben követelik a háza felszabadítását az idegen megszállás alól és a 45 milliós nép élelmiszerének biztosítását. A harmadik a szociálpolitikai rész szerint a köztársaság alapja a munka bármely faja. Az állam biztosítja a magántulajdont, amelynek azonban nem szabad kizsákmányoló hatásának lennie. Közintézményeket és hadiipari üzemeiket az államnak kell igazgatnia, állami szervek útján. Mindenféle ipari üzemen a munkásoknak közre kell működniük a hár igazságos megállapításában és a nyereség elosztásában. A mezőgazdaságban a tulajdonos magánkezelésének határa a hiányos gazdálkodás. Ilyen esetekben kizsákmányolják és felosztják a birtokot. A szabad hivatásoknak az állami kötelezettségek megtartásával joguk van tevékenységük szabad kifejtésére.

A tervezet erős szervezet létesítését követeli a népház megvalósítására. A tervezet zárófejezetében ezt az építőtervezetet bevezetőnek mondja az alkotmányozó gyűlésre és a tervezet egyaránt szól a belső arcvonal megerősítésére és Olaszország felszabadítására az angol-észak elmozdítás ellen.

Egyhangulag elfogadott felirat Mussolinihez

Milano. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A fasiszta köztársasági párt első nemzetgyűlésén Pavolini párttitkár felolvasta a Duce üzenetét. Mussolini hangsúlyozza, hogy a katonai és politikai kérdés most minden más kérdés előtt áll. Mindent elől kell kezelni. A fasiszták azonban megtartják elezant akaratukat és dogmatikus hitüket. A fegyvertelen országot, amilyen gyorsan csak lehetséges, küzdő or-

szággá kell átalakítani. A pártnak példát kell mutatnia és minden eszközzel meg kell teremteni az újjáépítés légkörét. Az ismét fegyverbenálló olasz népnek meg kell teremtenie a szociális köztársaságot, vagyis a fasiszta köztársaságot, a forradalom irányelveinek megfelelően.

A nemzetgyűlés egyhangulag elfogadott feliratot intézett Mussolinihez.

— A párt tervezet kihirdetése alkalmából — mondja a felirat — a fasiszta köztársasági párt Mussoliniben üdvözlő azt a férfit, aki a háza megmentését másodszer is megvalósíthatja, összefoglalva az ország erőt. Mussolini merész kiszabadításában a párt a gondviselés jelét látja Olaszország jövőbeni felsz-

badítására. Mussolini munkája és húszéves műve történelmi jelentőségű Olaszország és a világ számára és a pártnak megadja a bizalmat Olaszország felemelkedésében. Vezetésével áldozatokkal és harccal holnap visszaveszjük Olaszországot területéhez, függetlenségéhez és felemelkedéséhez.

Róma. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Mint a római rádió jelentette, Pavolini párttitkár a köztársasági fasiszta párt alkotmányozó gyűlésének keddi ülésén közölte, hogy Ferrara szövetségi megbízottat három pisztolylövésrel megölték. Felháborodását fejezte ki a gyilkosság miatt. Az áldozat a vittezei érem tulajdonosa és valóban más halált érdemelt volna.

Az ultramikroszkóp

A mikroszkóp használata az orvostudományban és technológiában — Az ultramikroszkóp felfedezése — Korszakalkotó feltalálás lehetősége a fertőző betegségek elleni küzdelemben

A müncheni Német Akadémia nagyváradi Lektorátusa ezidei nagyarányú ismeretterjesztő és szórakoztató tudományos előadásorozatában egy igen érdekesnek ígérkező előadás megtartását tervezi az ultramikroszkópról. Az előadást a kérdés egyik kiváló ismerője tartja majd meg. Idősezerünk látszik, hogy a német tudomány e legújabb, korszakalkotó felfedezésével lapunk hasábjain is foglalkozunk.

Mindenki előtt ismeretes a ma már igen elterjedt használati mikroszkóp, hiszen pl. az orvosi rendelőkben ez a műszer ma már nélkülözhetetlen. A mikroszkóp optikai lencsék egymásba kapcsolt sorozata és a vizsgált tárgyat a lencsék nagysága 2500-szorosig képes nagyítani. A múlt század utolsó éveinek két kiváló bakteriologusa, Koch és Pasteur felfedezései után indult meg a mikroszkóp nagyarányú tökéletesítése főleg a fertőző betegségeket előidéző különféle kórokozó baktériumok felismerése céljából. A szabad szemmel nem látható, a milliméternek csupán néhány ezredrészét kitevő kicsiségű sejtek, baktériumok életjelenségeit csak nagyfokú nagyítással lehet megfigyelni és megállapítani azokat a tulajdonságaikat, amelyek az egyes betegségeket felismerhetővé teszik. A különféle daganatok kórisméje és az egyes vérbetegségek felismerése csak mikroszkóp segítségével lehetséges. A mikroszkóp az orvostudományon kívül más téren is igen nagy szolgálatot nyújt. Így különösen a etchnológiában, szövetek és egyéb textílianyagok, műanyagok vizsgálatánál, különféle öntvények szerkezetének és a kristályosodási folyamatok vizsgálatánál is.

A mikroszkóp folytonos tökéletesítése során eljutott addig a holtpontra, hogy optikai műszerekkel a már említett 2500-szoros nagyításnál nagyobbakat elérni nem lehetett. Még ezzel a nagyítással is sok kórokozó baktériumtest olyan kicsinek látszott, hogy jó szemmel is csak éppen észrevehető volt, de voltak olyan kórokozók, amelyeket még ezzel a legnagyobb nagyítással sem lehetett látni. A kutatók figyelme tehát arra a kérdésre összpontosult, miképpen lehetne ezeket az igen apró testecské-

ket még jobban megnagyítani, úgy, hogy külső alakjuk pontosan és esetleg belső alakjuk is közvetlenül tanulmányozható legyen. Így szerkesztették meg a német kutatók az első olyan mikroszkópot, amelynek nagyítása nem közönséges nagyító lencsével, hanem mágneses lencsével történik. Ennek az ért nagyobb a nagyítása, mert az elektromok hullámhossza sokkal rövidebb a fény hullámhosszánál, tehát a nagyítás az apróbb részletekre inkább kiterjed. A mikroszkóp működéséhez szükséges elektromos sugárzást 50.000 Voltos áram adja, a vizsgálandó tárgyat légritka térben helyezik el. Hymódon sikerült ezzel az eljárással a vizsgált tárgyakat 10—36.000-szeresre nagyítani és ezzel a közönséges mikroszkóppal elérhető nagyítást sokszorta túlszárnyalni. Az új műszer nevét is hallatlan nagyítási képességeiről az ultramikroszkóp szóban állapították meg. A ma ismert használati mikroszkópokkal a közismert kórokozó baktériumok, pl. typhus bacillus tuberkulózis bacillus a legnagyobb nagyítással is alig 2—3 milliméter nagyságúnak tűnnek, az ultramikroszkóp képeben ezek 5—6 centiméternyi ijesztő nagyságúnak látszanak és belső szerkezetük is jól látható.

Az első ultramikroszkóp összeállítása alig tíz évvel ezelőtt történt, de már azóta is igen sok, eddig láthatatlan alak-elemet fedeztek fel segítségével. Különösen új felfedezések útja nyílt meg az orvostudományban, főleg az eddig láthatatlan kórokozó testek, az úgynevezett vírusok felfedezésénél. Ilyen vírus okozza pl. a himlőt, influenzát is. A vírusok kicsiségére egyébként jellemző, hogy 30.000-szeres nagyítással is csak alig néhány milliméternyi nagyságúnak tűnnek. Az ultramikroszkóppal egyébként a vizsgált tárgyat nem szabad szemmel nézik, hanem lefényképezik és a fényképről vizsgálják. Az orvostudománytól még kiterjedtebb felfedezési lehetőségek nyílnak az ultramikroszkóp segítségével a technológiában, különösen a fémiparban a különféle csiszolatok felszínének és öntvények kristályosodásának tanulmányozásánál.

Az ultramikroszkóp általános használatát egyelőre az nehezíti meg, hogy a

műszer használata igen költséges és az üzemeltetéséhez szükséges nagyfeszültségű áram áll mindenhol rendelkezésre. Egyelőre csak néhány kiváltságos helyzetben lévő kutató munkáját segíti elő.

Az ultramikroszkóp segítségével történt újabb korszakalkotó felfedezésekről egyébként a német lektorátus előadója Dr. Brüggmann, az I. G. Farben vezérigazgatója hangosfilm kíséretében fog megemlékezni szombaton este.

Válasz egy válaszra

A helybeli liberális napilap ifjú titán munkatársa, aki a zsidóság iránti olthatatlan rokonszenvét újabb és legsötétebb nagyváradi gettóra emlékeztető szakáll viselésével, liberális jelfogását és külpolitikai nézeteit pedig soha ki nem alvó angolpipa szivárvánál hangsúlyozza, annak a feltevésének ad kifejezést, hogy lapunk a „megváltozott szerkesztőségi keretben” de talán az „idők súlyának is engedve” új leckét kezdett volna tanulni. És ugyanakkor meghökkenve állapítja meg egyik legutóbb megjelent válaszcikkünkről, amelyben a Nagyváradon olasz kultúrmissziót teljesítő fiatal tanárral kapcsolatban megjelent, rosszindulatú írása hangját kifogásoltuk, hogy nemi, rasszteremtünk az „elkalandozások éveiből” ismert stílushoz.

Meg kell nyugtatnunk a rendkívül féltékeny ifjú bölcset, aki csak a felszabadulás után tett kissé elkésett, gyorstalpaló, vigasztalást és ma már, alig késztendő öntudó munkálkodás után olimpiai magaslatozól szemléltre kicsinyes emberi gyarlóságunkat, primitívnek nevezte egy tanármber megbántódottságát, — meg kell nyugtatnunk őt és az ő kicérezett tollával láthatatlanul hadakozókat: megmaradtunk a keresztény magyar érdekek védelmének és a velünk hadban álló hatalmakkal szemben táplált érzelmeinknek egyenes vonalán. Lehetnek rajtunk kívül álló okok, amelyek rithabbá teszik megnyilatkozásainkat, de ha a túldoldali olvashatnak a sajtóközlemények hivatalosan előírt útján, közvetlenül a rotációs gép előtt megakadt cikkeinket, könnyen megállapíthatnánk, hogy meggyőződésünk nem szenvedett csorbát, sőt harci kedvünk se lankadt.

Különösen kitartóan fogunk küzdeni azért, hogy a minket támadó fiatal honmentőhöz hasonló, zsidó áfiummal kábított, keresztényliberális okosok továbbra is megmaradhassanak a mi félig-meddig már érvényesült eszméink, az általuk annyit ócsárolt korszeme alapján elért pozícióikban, az eddig alig-tört disz-gaj szerény szerepéből előkelő céggé átváltott helyzetükben, sőt még továbbmenően azért is, hogy ez a mai, szerintünk még mindig nem kielégítő minőségű minden öngyilkos törekvésük ellenére is komoly tényezők eleven valóságává nemesüljön.

Ami pedig a válasz és viszontválasz cikkek megjelenésére alkalmas adott ügy érdemét illeti, le kell szögeznünk, hogy cikkünk a raffinált övátossággal nem kimondottan tartott, de mégis mélyen megbántott tanár panaszára látott napvilágot, s ezzel az írásunkkal összhangban állunk a legnagyobb nagyváradi középiskola tanári karával, amely tudomásunk szerint tiltakozó levelet juttatott el a foga fehéret egyre jobban kimutató baloldali lap szerkesztőségéhez.

(j. b.)

Figyelmeztetés a háztulajdonosokhoz

Megállapítottam, hogy a háztulajdonosok igen nagy része még nem adta be a házbérvallási ívet.

Figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a bevallási ívet legkésőbb f. évi november hó 30-ig kell benyújtani, mert a beadási határidő nem lesz meghosszabbítva és a késedelmes háztulajdonosok a H. H. Ö. 26. §-ban foglaltak alapján a megállapított adó 5-10 százalékát fizetik bírság fejében.

Ujólá hangsúlyozom, hogy a vallomási ívet még az esetben is be kell nyújtani, ha a házingatlan egészen vagy részben adómentességet élvez.

Nagyvárad, 1943. november 16.
Vitéz Morvay Árpád s. k. városi adóhiv. főnök.

Felhívás a nagyváradai katolikus női egyesületek vezetőihez és tagjaihoz

November 21-én, Szent Erzsébet napja utáni vasárnap reggel 9 órakor közös szent misére, sz. áldozásra gyülekezzünk az olasz plébániatemplomban. A szentmisét és prédikációt dr. Schriffert Béla apost. korm. helynök ur mondja. Ugyanaznap d. u. 6 órakor a premontreiek disztribúciós munkabeszámoló közgyűlésünk van.

A Róm. Kat. Nőszövetség Biharmegyei kerületének Vezetősége.

HIRDETMÉNY

Nagyvárad thj. város érdekelte közönségének tudomására hozom, hogy a m. kir. minisztérium 4506-1943. M. E. sz. rendeletével, megjelent a Budapesti Közlöny 218. számában, 1943. szeptember 28-án, a visszacsatolt keleti és erdélyi országokban volt magyar, illetőleg volt román közszolgálati alkalmazottak és nyugdíjasok magyar állampolgárságának igazolási határidejét 1944. december 31-ig meghosszabbította, mely időpontig az ellátásban részesülő személyeknek a feladatban részeseiknek a magyar állampolgárságukat igazolniuk kell, mert igazolás hiányában az ellátás kifizetését az illetékes utalványozó hatóságok megfokozhatják.

Ez az állampolgársági igazolási határidő azonban nem vonatkozik a magánosokra, szabadfoglalkozást űzőkre, sem pedig a honoráriumokra, mint magángyakorlatot folytató mérnökökre, ügyvédekre és orvosokra, miért is ajánlatos, hogy mindazok, akik még nem kérték a magyar állampolgárságuk elismeréseképpen a magyar állampolgársági bizonyítványukat, azok kérelmeik benyújtásának folyó évi december 31-ig föltétlenül tegyenek eleget, minthogy az állampolgársági bizonyítványok kiadása iránti kérelmek benyújtási határideje ezekre vonatkozóan a fentjelzett időpontban jár le.

Az állampolgársági bizonyítványok kiállítására iránti kérelmek mikénti felerősítésére és benyújtására vonatkozóan a szükséges felvilágosításokat megadja Nagyvárad thj. városi közjogi ügyosztálya, városháza, II. em. 17-19.

Pezslay István, tanácsnok.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Értesítés az iparostársadalomhoz

A városi Népművelési Bizottság iparosok részére az Ipartestületben Iparos Közműveltségi Főiskolát szervezett, mely november 9-én ünnepélyes keretben meg is nyílt. Több, művelődésre törekvő iparos ezzel kapcsolatosan olyan kérdéseket intézett a főiskola vezetőjéhez, melyekből arra lehet következtetni, hogy a főiskola oktatói célkitűzéseit összehangolják a műsoros előadások kedélyképző és szórakoztató rendeltetésével. A főiskola megnyitói előadása ezt a látszatot is adta. A főiskola céljának értelmezésénél keletkezett félreértés eloszlatására a Népművelési Bizottság a következőkről tájékoztatja az iparosságot. Felhívjuk a kétféle népművelési tevékenységen nyelhetnek továbbképzést: 1. ismeretterjesztő előadásokon, 2. tanfolyamokon.

Ismeretterjesztő előadás alatt az oktatásnak azt a módját értjük, mikor az előadásra kitűzött tárgy (ismeret) csak egy alkalommal kerül előadásra, mint befejezett tanítási egység.

Tanfolyam alatt egy-egy tanítási anyagnak (tantárgynak) egymást követő több órán át való tanítását értjük. A tanfolyami népművelés tehát hetekig, sőt hónapokig tartó, iskolai-

szertű órarendi oktatást jelent.

Ilyen tanfolyam az Iparos Közműveltségi Főiskola is, amelyen a következő tantárgyak kerülnek oktatásra: társadalmi műveltség, b) föld-, faj-, nyelvismeret, c) magyar történelem, d) a technika vívmányai. Minden tantárgy több órán keresztül, összefüggően kerül előadásra. Előadók: Kiss János tanítónőképző intézeti igazgató, Seregy Lajos gépipari középiskolai tanár, Buday Károly, K. Nagy János és Széllig Ferenc iparostanonciskolai tanárok. Az előadások folyó évi november hó 21-től 1943. évi január hó 9-ig bezárólag minden vasárnap este 6-8 óráig az Ipartestület nagytermében tartatnak. Az előadások nem műsorosak.

Az Iparos Közműveltségi Főiskola vezetője kéri a már beiratkozott iparosokat, hogy az előadásokat pontosan látogassák. Ujabb hallgatók még beiratkozhatnak a Népművelési Bizottság titkári hivatalában (Szilágyi Dezső-utca 12. telefon 24-88) és a helyezik (az Ipartestület nagytermében) az előadások megkezdése előtt.

A hallgatók részéről tapasztalható megfelelő érdeklődés esetén ipari szakismeretek is kerülnek előadásra.

Dr Balogh Béla egyetemi tanár csütörtöki szabadegyetemi előadása

Lapunk közölte már, hogy csütörtökön, november 18-án délután 5 órai kezdettel a városháza disztribúciós szobájában dr. Balogh Béla tanár, a magyarság biológija címen tart előadást.

Előadásának vázlata: Nemzetismereti, népiismereti és fajtaismereti célkitűzéseinket és kutatási eredményeinket újabban magyarságtudomány néven kíséreljük meg szintézisbe foglalni. Csendben kutatók és hangos avatlatlanok igyekeznek tisztázni a kérdést, hogy milyen a magyar lélek, a magyar nyelv, a magyar dal, a magyar falun mi a magyarság ismertető jele, ki a magyar, ki nem?

Kevesebb szó esik a magyarság sordító biológiai problémáiról. A jobb jövőt népnök lélekszámának megerősödésétől várjuk. Aggódva hasonlítjuk össze más népekével a születési és halálstatistikát, a természetes szaporodás adatait. Egy nép biológiai életsorsa azonban nemcsak egyéneknek számától függ, hanem elsősorban egyéneknek biológiai értékétől. A kvantitatív népesedési politikánál is fontosabb a kvalitatív népesedési politika. Ennek a minőségi politikának az entrop-

ológia, az örökléstan és az eugénika tudományos eredményeiből kell kiindulnia. A magyarság biológiai állományának ismeretében azonban még a rendszeres, szakszerű adatgyűjtés is alig jutottunk el. Elsősorban a biológiai családkutatás adhat felvilágosítást a magyarság biológiai értékviszonyairól.

A kutatásnak az alkattani, kórtani és egészségügyi kérdések mellett a magyarság antropológiájának egész területére ki kell terjednie, a magyarság fajösszetételére, fajtörtéretére és vérségi eredetének kérdéseire, sőt a fajtaelemekhez kötött lelki szerkezetek tanulmányozására is. Eredményeket csak a szigorúan tudományos részlet-kutatásoktól várhatunk, mint ahogy az eddigi eredményeket is kevésszámú szakemberünk lelkiismeretes munkájának köszönhetjük. A szakszerűtlen, felületes megfigyelés és elszórt követetések talán sehol sem ártanak olyan nagy mértékben, mint a súlyos faji és emberbiológiai problémák ma szinte divatosá vált területén. — A magyarság biológiai életsorsa egyben történelmi életsorsa is.

Baross Szövetség közleménye a cipő tömegtermelő szakosztály tagjaihoz

Folyó hó 9-iki szakosztály értekezlet — valamint annak eredményeképpen a Baross Szövetség székháza nagytermében — folytatódatosan megtartott folyó hó 12-iki nagyszakosztály ülésen elhangzott serehnek orvoslása végett fenntartott szakosztály egyhangúlag egy 5 tagú bizottságot választott meg, azon megbízatással, hogy a serehvezető munkabérek tekintetében kalkulációjuk alapján, igazságos, elfogadható minden szakmunkásra és segédmun-

kasra egyaránt kötelező egységes munkabérek megállapítását készítse elő és terjessze a szakosztály elnökség legközelebbi ülésén a közös bírálat alá. Ezen bizottsági munkálatok folyamában vannak — és folyó hó 19-iki (péntek) délután pontosan 7 órakor kezdődő szakosztály ülésen nyer végérvényes elintézés. Fentiek figyelembe vételével ezúton kérem és hívom meg az összes cipő-tömegtermelő szakosztály tagokat, hogy ezen a nagygyűlésen sa-

ját érdekében minden egyes szakosztály tag multhatatlanul megjelenni szíveskedjék. Ugyancsak kérjük ezúton is Varga Gyula bőripari szakosztály elnök urat is, hogy ezen közös ügyben szintén megjelenni szíveskedjék. A szakosztályi ülés pontosan délután 7 órakor kezdődik, minden érdekeltegyen tartsa szakmai és egyéni kötelességének a feltétlen megjelenését. A Baross Szövetség elnöksége megbízásából: Garamvölgyi Dénes, főtitkár.

A „Cigány“ előadása a Szent József-telepi kulturházban

A hosszú-hosszú és fagyos tél után hangosabb és vidámabbá vált jó néhány hete a Kulturház környéke. A Szent József-telepi ifjúság tele lendülettel, akaratlaltal, jószándékkal és szorgos iparkodással állt újra a munkába. A komoly időkhöz illő komolysággal és odaadással akarja kivenni részét a magyar ifjúsági kultúrunkából. Most nagy igyekezettel és áldozattal bírközik Szigligeti Ede egyik legjobb színművével, a három felvonásos „Cigány“nyal, a valaki próbákon a színpadra tekint, a kedves május tarka virágos kertje jut az eszébe; ceupa himnuszok között ígért, reménnyel kezesgető bizakodás... de nemcsak üres reménykedés, hanem az szép kibontakozás teljes biztonsa áll a szemlélő előtt, mert a rendezést Nagyvárad közismert, közkedvelt rendezője, Acher Jakab vezeti, aki, mint mindig, úgy most is csodálatos türelemmel, igaz hozzáértéssel és bámulatos fegyvellemmel irányítja a fiatalok első színpadpróbáit.

Az előadás iránt már is nagy érdeklődés nyilvánul meg. Jegyeket a Kulturház gondnokánál (Szt. József u. 39) lehet biztosítani. Az előadás 21-én délután fél 5 órakor kezdődik. Ezúttal is szeretettel hív meg minden érdeklődőt a rendezőég.

Rendelget a légítámasdás esetére járó javadalmazásról

latokat (üzemeket, üzleteket), amelyek legalább öt munkavállalót foglalkoztatnak, arra kötelezi, hogyha légítámasdásból vagy légítámasdás elhárításából kifolyóan üzemiüket (üzletüket) megszüntetni, vagy szüneteltetni kénytelenek, munkavállalók számára a légítámasdás napjától számított két hét tartamára a javadalmazást abban az esetben is kifizessék, ha ezen idő alatt munkavállalókat nem foglalkoztatják. Oly vállalat, amely üzemet (üzletét) a légítámasdásból kifolyóan megszüntetni vagy szüneteltetni kénytelen, munkavállalói körében a légítámasdás napjától számított egyhónapon belül minden elhocsátást bejelenteni és a helyi állami (hatósági) munkaközvetítő hivatalnál, (ha pedig ilyen helyben nincs, a községi elöljáróságnál vagy a városok polgármestereinél) jelenteni köteles.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Budapesti Közlöny szerdai száma közli a minisztériumnak az egyes munkavállalókra, illetve hozzátartozóiknak légi támasdás esetében járó javadalmazási tárgyában kiadott rendeletét. A rendelet hatálya alá tartozó összes ipari, kereskedelmi, közlekedési, valamint bányai- és kohóval-

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SÉLYAI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
3 óra 12.40 P.
Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.
Készíteteket nem adnak vissza.

XII. PIUSZ PÁPA KÖSZÖNŐ TÁVÍRATA AZ ERDÉLYI KATOLIKUS NAPOK RENDEZÉSÉHEZ. A Magyar Kurír jelenti: Ismeretes, hogy október hó végén az erdélyi egyházban az *Actio Catholica* katolikus napokat rendezett, amelyek befejező ünnepségén, október 31-én *Serédi Jusztinián* bíboros, Magyarország hercegprímása beszédet mondott. A díszközgyűlésről hódoló táviratot intéztek XII. Piusz pápához, aki bíboros államtitkára útján a következő sürgönyválaszt küldte: *Öszentsége hálással köszöni az erdélyi latinszertartású katolikusok gyermeki hódolatát, örvend szent elhatározásainak és munkásságuknak, a kolozsvári díszközgyűlésnek tagjait pedig egyenként és együttesen atyai áldásban részesíti. Maglione bíboros államtitkár.*

Szinyei Mersé Jenő kultuszminiszter és megjelenik a Katolikus Diákokthon. *Mozgalm kolozsvári estjén.* Kolozsvárról jelenti: A kolozsvári Magyar Diákok Szövetsége november 21-én a Mátyás Király Diákházban ünnepi estet rendez a Katolikus Diákokthon-Mozgalm javára. Az est ünnepi szónoka Szinyei Mersé Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter lesz. Tamási Áron elbeszélését olvassa fel. Karácsony Sándor pedig Pázmány a nemzetnevelő címen tart előadást, Hegyi Endre verséből ad elő, szerepel azonkívül a kolozsvári Egyetemi Énekkar is.

KINEVEZÉS A KÜLÜGYMINISZTERI IRODÁBAN. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A külügyminiszter *Radosits Elemér* dr. miniszteri tanácsost a külügyminisztérium kulturális osztályának vezetésével bizta meg.

Eltemették Beszedits Ilonát, Nagyvárad, november 17. Tegnap délután nagy részvétel mellett helyezték örök nyugalomra az olasz temetőben lévő családi sírboltban beszeditsi Beszedits Ilonát. Az elhunytat a Beszedits, Csethe és Darvassy családok gyászolták.

Felhívom a **fejes káposztát**

termelő gazdákat és boltgártervezőket figyelmébe, hogy fejes káposztájukat **gazdapontba** nálam beszolgáltatathatják.

100 kiló káposzta
50 búzaegységnek felel meg

Jurcsák Sándor

Nagyvárad Mussolini-tér. Tel. 11-96

VALLÁSOS ESTÉK A RÉTI REFORMÁTUS EGYHÁZRÉSZEK. Megkezdődnek újból a vallásos esték a réti református egyházrészben, minden szombaton este 6 órai kezdettel. November 20-án szombaton este Kovács Győző tanár „Kötelességeink és feladataink” címen tart előadást, a biblíamagyarazatot dr. Szabó Lajos lelképásztor végzi. November 27-én, szombaton este Soós András városi könyvtár igazgatója: „Szórványaink” címen tart előadást.

Francia rendezés!
Francia izlés!
Francia műveltség!
Francia kultúra!

A négyarcu asszony

Főszereplője a világ legnagyobb jelenszínésznője Francois Rosay
Szerdán utoljára: **A tökéletes férfi** Csütörtöktől a CASINO-ban

A TISZÁNTULI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET KÖZGYŰLÉSE. A Tiszántúli Református Egyházkerület, november 24-én tartja évi rendes közgyűlését Debrecenben dr. Révész Imre püspök és Vay László titkos tanácsos egyházkerületi főgondnok elnöklété mellett. A közgyűlésen Nagyváradról Csernák Béla t. b. esperes, dr. Soós István polgármester, dr. vitéz Nadányi János alispán, dr. Thury László városi főügyész, dr. K. Nagy Zoltán táblabíró és dr. Szabó Lajos lelképásztor vesznek részt. A közgyűlés keretében lelkészszentelés is lesz a debreceni nagytemplomban.

Robbanás egy angliai haditengerészeti raktárban. Amszterdamból jelenti: (MTI) A Német TI jelenti: Yorktownban a haditengerészeti raktárban veszélyes robbanás történt. A 30 kilométer távolságban levő Portsmouth városban a robbanás ereje évek ablaktörlést követően. Nyolc munkás életét veszítette, három súlyosan megsérült.

REFORMÁTUS ISTENTISZTELET A HORTHY ISVÁN-TELEPEN. A Horthy István-telepen november 21-én, vasárnap délután 3 órai kezdettel református istentisztelet lesz a Napközi Otthonban. Prédikál dr. Szabó Lajos lelképásztor.

BUTORT színeset MEZEI-TŐL
Háló, kombinált és előszobák.
Szabadság-utca 12. (Szacsavay-utca 48.)

ERDÉLYI PÁRT RÉTI KÖRZETÉNEK KULTURÜNNEPELYE. Az Iskolán kívüli Népművelés keretében, vasárnap, november 21-én, délután 5 órakor tartja kulturünnepségét az Erdélyi Párt réti körzetének kultuszosztálya, a Sal Ferenc-utcai Magyar Ház nagytermében. Az ünnepséget a Kuruc kor emlékének szentelik. Az ünnepi előadást dr. Bárdos József főgimnáziumi tanár tartja, míg az ünnepi megnyitót Nyeste Istvánné, Szili Éva kereskedelmi iskolai tanárnő mondja. Közreműködik az Építő Munkások Dalkara, Soós András kerületi karnagy vezényletével, és a Sztáray Mihály önképzőkör műkedvelő csoportja, akik egy kuruc korbeli történetet elevenítenek meg Nyeste I. s. lelkész rendezésében. A Biró-Kovács zenekwartet kuruc darabokat játszik. Az ünnepségre belépő díj nincs.

Jön Jön!

WALDBAUER-KERPELY
a világhírű magyar vonósnegyes

MEGHALT EGY PORTUGÁL MINISZTER. Lisszabonból jelenti (MTI) A NTI jelenti: Duarte Pacheco munkügyi miniszter gépkocsiszerecséltés következtében életét veszítette.

Iparos hírek. Felhívjuk a vas- és fémpipari szakosztály kebelébe tartozó azon iparosok figyelmét, akik kokszra előjegyeztek és befizettek, hogy iródnakban mielőbb jelentkezzenek a koksz átvétele végett. Valamint az októberi lemezutalványokat is átvenetik. — A bádogos szakosztály értesíti tagjait, hogy Várakozó és Hant vaskereskedőnél a vas-, szeg és drótát átvethetik. Binókság.

BELVÁROSI 20-tól

MÜNCHHAUSEN

Előadások kezdete fél 3, fél 5 és pontosan 7 óra
Jegyelővét 12—1-ig
Ma: **Gül Baba**
Szelezky, Jávor, Maklár

Súlyos szerencsétlenség a Róma-Viterbo közötti villamosított magánvasúton. Rómából jelenti: (MTI) A Német TI jelenti: Súlyos vasúti szerencsétlenség történt a Róma és Viterbo közötti villamosított magánvasúton. Eddig tisztázatlan okból az egyvágányos vasúton két vonat összeütközött. A villamos mozdonyokat az összeütközés ereje kivetette a sínből, a kocsik pedig egymásba furdódtak. Eddig 56 halottat találtak meg. 200 emberrel többen sebecültek meg.

ZILÁHI SEBESS IENŐ — BRASÓI KONZUL. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó a külügyminiszter előterjesztésére *Zilahi-Sebess Jenő* II. o. konzult a brasói m. kir. konzulátus vezetésével bizta meg.

Az Ipartestület faipari szakosztálya felhívja tagjai figyelmét, hogy akik petroléumot igényeltek, az utalványukat minél előbb vegyék át, mert ellenkező esetben megsemmisülnek. Elnökség.

NYOLC NAPRA BETILTOTTÁK A „MAI NAP”-OT. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A belügyminiszter a Hegedűs Gyula felelős szerkesztésében, a „Mai Nap Ujsághíradó Rt.” kiadásában megjelenő és Budapestben a Hungaria Hirlapnyomda Rt. nyomdájában előállított „A Mai Nap” című politikai napilap megjelenését és terjesztését az 1939. évi II-ik t. c. 15-ik szakaszának II-ik bekezdésének alapján, az országnak az említett törvénnyel védett érdekeit veszélyeztető és a lap november 16-iki 259-ig számában megjelent közlemény miatt, 1943 november 24-ig betiltotta.

Nem életveszélyes a szerencsétlenül járt két magyar uszó állapota. A MOT jelenti: A vasárnap szerencsétlenül járt két kiváló magyar uszó, Szatmáry Elemér és Szegedi Sándor sérülése korántsem olyan súlyos, mint azt az első percekben gondolták. A röntgenvizsgálatot csak pár nap múlva viszik fel. Mind Szatmárynak, mind Szegedinek esetében gyors javulásra azonban nem lehet számítani. Az orvosok a látogatókat nem engedik a betegekhez, mert még kiméltre szorúlnak.

Házat, birtokot, szőlőt
adni, venni
akar, keresse fel
PRÁGER ügyvédséget
Teleki-utca 38.szám.

Gyarmath B. János kitüntetése. Nagyvárad, november 17. A Kormányzó Ur a Nemzetvédelmi Keresztrel tünnetette ki Gyarmath B. János pénzügyminiszteri számvevőszéki főtanácsost, a nagyváradai pénzügyigazgatóság volt számvevőszéki főnökét.

MEGHALT AZ IRÁNI HADÜGYMINISZTER. Isztanbul. (MTI) A NTI jelenti: Mint az ankarai rádió jelenti, Ahmed iráni hadügyminiszter hirtelen meghalt.

A MAV Turul népművelési estje. A nagyváradai MAV Turul Dal, Zene és Onképző Egyesület, 1943. november hó 20-án (szombaton) 18 órai kezdettel műsoros népművelődési-közműveltségi előadást tart. Az előadás műsora: 1. Teike: Óreg bajtársak, induló, játéka; a Turul zenekar. 2. Dalmácia. Vétített-képes előadás, tartja dr. Elekcs Oszkár orvos (Budapest), 3. Révffy Géza: Dalcsokor, éneklő a Turul énekkar. 4. Székely-himnusz, előadja az ének- és zenekar.

Jön Jön!

WALDBAUER-KERPELY
a világhírű magyar vonósnegyes

LELKÉSZ TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAMOK LESZNEK NAGYVÁRADON. A bihari református egyházmegeye helyi bizottsága december 7. és 8. napján a bihari református egyházmegegyéhez tartozó lelképásztorok részére továbbképző konferenciát rendez. A konferencián dr. Vasady Béla debreceni egyetemi professzor, dr. Incze Gábor, Hegedűs Kálmán, Juhász Sámuel, Csévás Sándor, dr. Csiksz Tibor, dr. Szabó Lajos, Kiss Károly, Szennyey József lelképásztorok tartanak előadást, illetve az egyes előadásokhoz hozzászólásokat. A konferenciát Vaday Béla esperes nyitja meg.

Pk. 2516—1943. szám.

ARVERÉSI HIRDETMÉNY

Szücs Lajos margittai ügyvéd által képviselt Király György javára 2590 P. és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán végrehajtást szenvedőtől 1943. évi szept. hó 4-én lefoglalt 2340 P-re becsült ingóságokra az árverés elrendeltétven, annak Szunyogd község 24. sz. alatt leendő megtartására határidőül 1943. évi november hó 27. napjának délután 2 óraja tűzetik ki, amikor a bíróság lefoglalt pálinka főzdei berendezés eszmei felvételét s egyéb ingóságokat a legtöbb igérőnek, de legalább a becsár kétharmadrészéért, készpénzfizetés mellett el fogom adni.

Margitta, 1943. évi nov. 1-én.

Zsigmond Géza,
kir. bír. végrehajtó.

Őszinte mozikritika

Sziámi macska

— Bemutató az Apolló-mozgóban —

Sármány Aurel dr. (Abonyi Géza) ázsiai kutató egyik tanulmányútja alkalmával Sziámban kitett leánykát talál, akit hogy megmentse az életnek, hazahozza Budapestre. Gyönyörű villájának öröke: a jóságos Takács bácsira (Maklári Zoltán) és feleségére (Simon Maresa) bízva a kitett gyermek felnevelését, akik öt gyermeküké fogadják. A kis Takács Margit azt hiszi, hogy ő valóban ennek a házaspárnak a gyermeke. 18 éves korában elvégzi a színház iskolát, de mivel nem sikerül színházban leszerződnie, álnéven szerepel az egyik mulatóban, mint közkeveltségnek örvendő sziámi dívoz. Két komoly udvarlója is akad, azonban éppen amikor ezek megkérlik a kezét, 17 éves távollét után hazaérkezik a tudós kutató Ázsiából és közli vele, hogy ő nem magyar leány, hanem a kitételekor nyakába függesztett tábla gyér adatai szerint ismeretlen európainak és NNN sziámi nőnek félvér gyermeke. Ugyanakkor tudatja vele azt is, hogy Sármány dr. egyik barátja, a Bangkokban élő szintén félvér fiatalember fényképei alapján már régen kiválasztotta jegyecének és most szintén Budapestre érkezett, hogy megkérje a kezét és hazavigye Ázsiába. A leány igent mond és másnap a fiatal jegyesek hazarepülnek Thaiföldre.

Ebbe a történetbe illeszti be a szerző (Kalmár László) azt a pszichológiai problémát, hogy bizonyos férfiak a nőben csak a rendkívülit, az exotikumot tudják megbecsülni és hidegen elhaladnak a mindennapi női erények igazi birtokai mellett. Az ilyen férfiak rendszeresen addig keresgélnek, míg végre is elhagyatott aglegényként szállnak a sírba. A sziámi félvér leány két magyar udvarlója és völgyényjelöltje ilyen típusú képviselnek (Hajmássy Miklós és Biliessi Tivadar). A lélektani probléma ügyes és alapos megvilágítása, érdekeltező közben rengeteg móka és helyzetkomikum illeszkedik szervesen egymásmellé: néha olyan kijelentések és jelek hangzanak és látszanak a mozivásznonról, amelyek elmaradhattak volna.

A film technikai kivitele, a főszereplők különösen a mongolszemű Szelezky Zita alakítása sikerült. A kísérőzene fülhemászó, hiszen de-Fries Károly műve.

Olasz Péter ír.

RÁDIÓ

CSÜTÖRTÖK, NOVEMBER 18.
Budapest I.

- 10.15 Szovinszky László szalonzenekara
- 11.15 Hetényi Kálmán énekel
- 11.25 Tibay Kálmán nagybőgőn játszik
- 11.40 Külföldi híradó.
- 12.10 Rendőrzenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat
- 14.00 Radics Gábor táncgyűjtése
- 15.00 Beszkártzenekar.
- 15.30 Közművelődési előadásorozat
- 16.20 A földművelésügyi minisztérium rádióelőadásorozata.
- 17.00 A Vitézi Rend Zrínyi csoportjának műsora.
- 17.30 A Mária Terézia I. honvédegyalogozdrend zenekara.
- 18.05 Fekete malom. Bemutató előadás Magyar opera két felvonásban.
- 20.00 A sportról beszél. Misángyi Ottó dr. a Testnevelési Főiskola igazgatója.
- 20.15 Veress Károly cigányzenekara.
- 21.00 Svédországi képeskönyv.
- 21.30 Norvég rapézódia.
- 22.40 Hegedülnek, szépen muzsikálnak

SPORT

Vasárnap Gamma—NAC Nagyváradon

A szegedi mérkőzés után, ismét új, nehéz csata előtt áll a NAC. Vasárnap a Gamma látogat el Nagyváradra s mint 4. helyezett, kemény küzdelem elé állítja a zöld-fehéreket, ezért bátran nevezhetjük ezt a találkozót rangadónak is.

Tisztában van ezzel a csapat vezetősége is és megfelelően készülnek a görögbetűs pesti együttes ellen. Tegnap délután Rónay Ferenc edző vezetésével a Félix-fürdőbe rándult ki a csapat s fürdés és gyúrás után, jó étvágygal meguzsonnáltak a fiúk. Utána nagy sétát tettek, közben természetesen folyt a nótázás és a mókázás is úgy, hogy a legjobb hangulatban zárult a kirándulás.

Este 7-kor érkezett haza a társaság és amikor Rónay Ferenc edzőtől érdeklődtünk a délutáni programról, ezt a felvilágosítást kaptuk:

— A szokásos keddi edzés helyeit rándultunk ki a Félix-fürdőbe, hogy a kisebb zuzódásokat és sérüléseket fürdővel és gyúrással rendbehozzuk. Ez láthatólag jót is tett a fiuknak. De igen jó hatással volt a csapat hangulatára is a kirándulás, ami igen fontos az ilyen nagy erőpróba előtt, mint ami vasárnap is vár ránk. Ugyanis a Gamma most igen jó formában van, amit talán legjobban bizonyít, hogy a kemény Ujvidéket 5 góllal megverték. A heti előkészü-

leteket természetesen ehhez szabjuk s mindent elkövetünk, hogy eddigi sikereinket tovább folytathassuk.

— Ma délután kétkapus edzést tartunk az utánpótlás csapatával, pénteken könnyű levezető gyakorlat következik s ahogy a csapat erőnlétét és egységét látom, vasárnapra jó csapattal állhatunk ki a Gamma ellen.

Kiosztották a hadiárva leventék Vadas-féle 10.000 pengős díját

Az Ifjuság Honvédelmi Nevelésének és Testnevelésnek Országos Vezetője a dr. Vadas Gyula felajánlásából származó 10.000 pengős adományból ezer-ezer pengőt osztott szét az alábbi hadiárva leventék számára: Gazi István Tápiószecső, Szabó János Nagykanizsa, Pádár Károly Nagykanizsa, Boros István szombathely, Eperjessy János Püspökladány, Dióslaky József Pécs, Simon Antal Kecskemét, Balázs Lajos Sós-hartyán, Várhidy László Kassa, Orbán Dénes Oklánd.

A jutalmakat a helybeli leventeparancsnokságokon, bensőséges ünnepségen adják át a jutalmazott hadiárva, kiváló sportoló leventéknek, akik ez összegből fontos téli beszerzéseiket tudják majd fedezni. (LHK.)

SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleménye:

„A két kapitány“ szerdán este

FIGYELEM! A előadások a jelzett időben pontosan kezdődnek! Az előadás megkezdésekor a nézőtéri ajtókat a rendőrség bezárja.

A két kapitány, Erdélyi Mihály nagysikerű légiós operettje szerdán este kerül színre, a bemutató előadás pompás együttesével: Lányi Emil, Göndör Klári, Antal Erzsé, Czéh Gitta, Szabó Ernő, Gulácsy Albert, Halasi Gyula, Barsi Béla, Kiss István és Bartos Józseffel a főszerepekben. Az első felvonás steppszóló táncot Molnár Tivadar táncolja.

Fekete Péter, az idei színi-évad kimagasló sikerű operett-ujdonságát csütörtökön este háromnegyed 7 órakor mutatja be a színház, bemutató bérletben. Hetek óta szorgalmasan készül a színház a Vigaszínház legnagyobb sikerű ujdonságának előkészületein, melyet gyönyörű kiállításban hoz színre. Főszereplők: Göndör Klári, Kemény Gizé, Szögi Arany, Szabó Ernő, Lendvai Lajos, Halasi Gyula, Bary Béla és Kiss István. Rendező: Szabó Ernő. Táncokat: Molnár Tivadar és Berta András tanították. A díszleteket Kovall István festette. A Fekete Péter csütörtökön este bemutató bérletben, pénteken este A-bérletben, a többi napokon bérletszünetben kerül színre. Előkészületben: Bánk Bán. Katona József történelmi drámája.

HETI MŰSOR:

Szerdán este háromnegyed 7 órakor: A két kapitány.

Csütörtökön este háromnegyed 7 órakor: Fekete Péter, — bemutató bérlet 9.

Mi újság a piacon?

Gyümölcsfélék (Közepesfelhozatal): 1 kg. alma 2.80—3.50, 1 kg. szőlő 2.80—3.70 1 kg. birsalma 2.50—3, 1 kg. körte 2.50—3.20, 1 kg. hecsedli 1.80—2, 1 kg. gesztenye 4.—4.50, 1 kg. dió 5.80—6.

Zöldségfélék (Nagy felhozatal): 1 kg. burgonya 28, 33, 1 kg. paradicsom 30.—1, 1 kg. kék paradicsom 30—60 1 kg. száraz bab 1.08, 1 kg. répa 36, 1 kg. borsó 0.55, 1 kg. hagyma 0.25—32, 1 kg. cékla 0.30—40, 1 kg. káposzta 0.40—60, 1 kg. vörös káposzta 1.—1.20, 1 kg. olasz 1.—1.20, karfiol 0.80—1.20, 1 kg. petrezselyem 0.50, 1 drb kalarabé 30—40, 1 drb zeller 0.10—20, 1 drb zöldpaprika 0.10—16, 1 csom. retek 0.20—30, 1 drb. torma 0.50—60.

Élő-állatok (Közepes felhozatal): 1 drb szarvasmarha kg. 2.10, 1 fejős tehén 960—1800, 1 szopós borjú kg. 2.10, 1 igásló 400—900, 1 parádéslo 900—2000.

Tejtermékek (Semmi felhozatal): 1 liter tej 0.52, 1 kg. vaj 10.20, 1 kg. juhturó 5.80, 1 kg. tehénturó 1.76, 1 kg. tejföl 2.20, 1 kg. sajt 4.80.

Kenyér: Egységes 0.58.
Szárvasok (Gyenge felhozatal): 1 pár I. o. csirke 4.40, 1 sovány liba 4.80 kg., 1 pulyka kg. 4.80, sovány ruca kg. 4.70, 1 tojás 0.24, kg.-ja

4.50.

Hus-árak: 1 kg. marhahus 5.40, 1 kg. disznóhús 5.—, 1 kg. növendékmarha 5.10, 1 kg. juhhus 4.50, 1 kg. bivalyhus 4.70, 1 kg. tepertő 5.80.
Hal-félék: 1 kg. sulyu ponty 8.—, 1 kg. köröshal 3.50—4.80.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Télikabát ruhát legjobban vehet, eladhat Molnárnál, Bémer-tér 1. 910
Jókarban levő bőrkabát középter. metre eladó Árpád vezér-u. 10. 9
Kombinálszoba, konyha, rekamier eladó. Véró asztalos, Kapucinus-u. 11. 725

Kis szénkályhát megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek. 75

Háromnegyedes sötétkék férfi télikabát, jókarban, eladó, Damjanich-u. 37. ajtó 7. 70

37-es cipőre teljesen jó állapotban levő sárcipő eladó. Cim a kiadóban. 82

Kompressor, nagyteljesítményű, megvételre keres Szabó István cserépkályha és Agyagárgyár, Nagyvárad, Bem J.-u. 26. 85

Eladó sötétkék diák télikabát, bugygyos nadrág és két rend ruha. — Kíadó butorozott szoba zongorahasznával. Petőfi-u. 11. 90

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, molc és mindenemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Paragázzal poloskát, molc, petét mindenből felelősséggel irtja, Csutorás, Szigligeti-u. 7. Telefon 14—21. 664

Zippzárjavítás felelősséggel, Jakab műszerésznél, Kossuth-utca 5. 64

Elveszett barna kölyök puli kutya a Vörösmarty u. 13. sz. alól. Megtaláló magae jutalomban részesül Csákvárynál. 89

Állást nyel

LAPKIHORDÓKAT azonnal belépésre felvesszünk. Jelentkezni a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Képzett és hoeszabb laboratoriumi gyakorlattal bíró vegyész (vegyésznői) keresünk azonnali belépésre. Ajánlatokat eddigi működés és fizetési igény megjelölésével a Vegyi. és Elelmiszeripari r. t.-hoz, Nagyvárad, Anyos Pál-u. 2—6. kérünk. 91

Azonnali belépésre keresünk I. oszt. hegesztőt és lakost. Erdélyi gépipzem Nagyvárad, Bem J. u. 26. 86

Kifutó fiút felvevő Damó fűszeres. Lukács György-utca 1. sz. 92

Állást keres

Irodai gyakorlattal IV. középszintű végzettséggel keresek állást. Erdélyi gépipzem Cimeket a kiadóba kér.

Öskeresztény cipőkészítő egység, ki magyar, német, román és szerb nyelven beszél, ideiglenes gépkocsivezető igazolvánnyal, elhelyezkedést keres bármilyen alkalmazásban. Cimeket a kiadóba kér. 88

Lakás

Elcserélném Szent László-tér parkettes, fűdősobás, konyha nélküli garcon lakásomat Nagypiactér közelében szerény szoba-konyhás ilakással. Cim kiadóban. 87

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

A szerkesztésért felel: Kiadóért felel:
Dr. Paál Árpád Dr. Virág Jeromos
főszerkesztő Szent László-nyomda R. T.
igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Vessző-utca 5. szám